

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Дияна Димитрова Янкова, Нов български университет, научното направление 2.1. Филология, за придобиване на научната степен „доктор на науките“, докторска програма "Общо и сравнително езикознание", НБУ, професионално направление - 2.1. Филология с кандидат проф. д-р Ирена Василева

Тема на дисертацията: **„Confrontation in Academic Communication“**
(**„Конфронтацията в академичната комуникация“**)

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Изследваният въпрос е значим, тъй като разглежданата тема не е била разработвана в съпоставителен аспект (английски - немски език) и е слабо застъпена в глобален план, където съществуващите публикации са фокусирани предимно върху английския език. За пръв път се използва методологията на Аристотеловата реторика, допълнена от тази на съвременната реторика, за изследване на аргументативните стратегии, употребявани от автори на рецензии на научни публикации с отявлен негативен характер. Същевременно, в последните десетина години все повече се засилва интересът на езиковедите по света към начините и средствата за изразяване на академична критика и влиянието ѝ върху развитието на науката, академичната общност и взаимоотношенията в нея.

Целите и задачите са формулирани ясно и точно както по отношение на съдържанието и обхвата на анализа, резултатите от него, така и тяхното приложение.

Степен на познаване на състоянието на проблема и актуалност на използваната литература

Кандидатката очевидно е отлично запозната с научната литература по проблема, тъй като в процеса на анализ, както и в теоретичния преглед, се опира на достатъчно голям брой автори. Подходът при работа с изворите е критичен и демонстрира способността на авторката да извлича същественото от наличните публикации в съответствие със специфичните нужди на изследването. Цитатите и препратките в текста са правилни. Броят на източниците според списъка с литература е достатъчно голям и публикациите отговарят на темата, целта и задачите на изследването.

Наличие на обоснован и разработен теоретичен модел на изследването

Изследването представя широка теоретична база, като критично се разглеждат най-новите постижения на контрастивната реторика, релевантността на понятието „академична дискурсивна общност“, ролята на интертекстовостта в академичната комуникация, межкултурните различия и проблемите, до които те водят в

международната комуникация. Освен това, като непосредствено свързани с темата, се правят обзори на публикациите и различните гледни точки за мястото на оценъчния елемент в академичната комуникация и неговата езикова реализация и се уточняват понятията за „критика“. Обсъждат се и значенията и обхвата на схващанията за култура, култура на академичната дисциплина и т.н. „community of practice“ (група учени от различни дисциплини, работещи по определена задача).

Подробно е разгледан жанра „рецензия на научна книга“, неговите формални и функционални характеристики и исторически развитие. Специално внимание се обръща на ролята на автора на рецензията – неговите подбуди за написване, етични аспекти, академичен статус и редица други.

Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

Изборът на Аристотеловата и съвременната реторика като методологична основа на изследването е напълно иновативен и осигурява цялостен обхват на параметрите, които оказват влияние върху установяването на аргументативните стратегии, използвани от автори на отрицателни рецензии. Освен това този подход позволява да се анализират цели откъси от текстове, свързани в аргументативни структури, като се излиза далеч извън рамките на изречението и дори на параграфа. В тази връзка се прави съпоставка на тази методология с корпоросубазирания подход, като се стига до извода, че поне на този етап на развитие на корпусните методи те не са достатъчно прецизни и детайлирани за целите на подобен анализ. Накратко, както избраната методология, така и методите на изследване отговарят на целите на изследването.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката

Материалите, които служат за основа на анализа в изследването, се състоят от публикации на английски и немски език (рецензии на научни книги и отговори на тях), които са общодостъпни и са публикувани във водещи списания на съответните езици. Освен това резултатите са представени по лесно разбираем начин чрез редица ясно структурирани графики и таблици, което улеснява разбирането за читателите.

Дисертацията е първата по рода си, доколкото не са провеждани системни изследвания на естеството на конфронтацията в академичната комуникация на фона на нарастващото значение на конкуренцията и борбата за власт, характерни за нашите настоящи глобализирани общества. Въпросите, които авторката повдига, са важни, тъй като противоречията, в зависимост от обстоятелствата, могат да ускорят, или напротив, да затруднят научния прогрес. Ако знаем повече за аргументационните стратегии, прилагани в „академичните войни“, тогава ще можем да развиваме научното познание по-ефективно. Ето защо резултатите от изследването имат определено социално значение.

Разработката, макар и с неголям обем, води до важни констатации и приноси. На първо място, в нея се посочва основната разлика между англоговорящата и немскоезичната академична общност където, поради културни, социални и исторически фактори, в първия случай академичните противоречия изглеждат много по-нетолерантни и остри, а също така показват лични атаки. Второ, двете основни глави, 5-та и 6-та, прилагат две методологии, като и двете са важни поради различията си. Особено приложението на аргументационния анализ в Глава 6, базирано на подхода на Уолтър към аргументационните схеми, е ново и иновативно в контекста на работата. Трето, дисертацията проправя пътя за бъдещи изследвания в няколко отношения. Освен това, резултатите на авторката могат да се използват в преподаването, както и в обучението на учените да разсъждават върху естеството на конфронтативния дискурс по-съзнателно, отколкото досега.

И не на последно място, разработката е със силно интердисциплинарен характер. Свързана е с прагматиката, теорията на аргументацията, анализа на дискурса, реториката и социолингвистиката. Тъй като е написана на четивен език, освен изследователи в тези области, към нейната читателска аудитория могат да бъдат причислени и студенти и докторанти.

Въпреки че се опира на предишни публикации по проблема, кандидатката ги използва умело и критично, за да подкрепи новите анализи и изводи. Навлизането и в най-малките детайли на данните показва, че авторката е положила много усилия и е работила самостоятелно.

Авторефератът отразява ясно и точно съдържанието на дисертацията и нейните приноси.

Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани

Посочени са три публикации, които непосредствено засягат отделни аспекти на дисертационния труд. Две от тях са статии в реферирани и индексирани, водещи в областта списания, а третата е книга, публикувана в Германия. Всички публикации са на английски език. Това демонстрира интерес към темата, развивана от кандидатката през последните години. Освен това Ирена Василева е участвал в шест международни конференции с доклади по темата на дисертацията. В бележка в края на автореферата кандидатката посочва, че: „Ограниченият брой на публикациите, непосредствено произтичащи от дисертационния труд, се дължи на изискванията за авторско право на издателство Palgrave Macmillan, с което е сключен договор за издаване на разработката като монография.“ Като цяло, в пълния списък на публикациите има много, които са индиректно свързани с темата на дисертацията и демонстрират развитието на интересите на Василева в областта на межкултурната академична комуникация.

Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Кандидатката е посочила извадка от цитиранията в SCOPUS, където справката показва, че има над 280 цитирания, всички от които от чуждестранни автори. Според Google

Scholar цитиранията са 1120. Тези данни показват, че Ирена Василева е един от най-цитираните в чужбина филолози в България.

Лични качества на автора

Познавам Ирена Василева от 1997 г., когато по едно и също време започнахме работа. Нейната научна кариера, макар и малко необичайна за българските представи, се характеризира с разнообразие на държави и университети, в които е преподавала (освен в България, също и в Германия и Великобритания). Кандидатката е получила многобройни стипендии за научни изследвания от различни фондации, като тук ще посоча само водещата Хумболтова фондация, където освен като индивидуален стипендиант е била и ръководител на два международни научни проекта. Работила е като изследовател в Берлин-Бранденбургската академия на науките. Била е удостоена с втората докторска степен „д-р фил. хабил.“ в немскоезичните държави след процедура за защита на дисертация в Лайпцигския университет.

И не на последно място, научната активност на проф. Василева доведе до разработка на проект, с който беше спечелен конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания на ФНИ в края на миналата година, чийто ръководител е тя.

Мнения, препоръки и бележки

Един проблем, който дисертацията можеше да засегне е, че в момента в подобни „академични войни“ модерна тема е „псевдонауката“ или „фалшивите новини“: участниците могат да се обвиняват взаимно, че излагат „ненаучни“ възгледи. Как авторката би разграничила „лошата наука“, „псевдонауката“ и „науката“ по отношение на аргументите, които е анализирала? Изясняването на този въпрос би свързало разработката с модерна тема, обсъждана в медиите, и по този начин би допринесла за по-широкото обществено използване на тази дисертация. Тази забележка може да се счита и като препоръка за бъдещи изследвания в рамките на общата тематика.

Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Цялостната ми оценка за дисертацията, автореферата и публикациите на проф. д-р Ирена Василева е положителна. Кандидатката е утвърден учен, добре познат и в чужбина в своята област. Дисертацията съдържа както теоретични, така и приложни приноси. Структурата и съдържанието на представените дисертация и автореферат напълно отговарят на изискванията на ЗРНСРБ и правилника за прилагането му в НБУ. Това ми дава основание да предложа образователната и научна степен „доктор на науките“ да бъде присъдена на проф. д-р Ирена Василева в професионално направление 2.1. Филология.

Дата: 19.06.2023 г.

Подпис:
проф. д-р Дияна Янкова